

TASCA 4.- EL COMERÇ I LA BURGESIA

L'augment de la producció agrària i artesanal varen fer que també s'incrementàs el comerç. Varen aparèixer els mercats setmanals a les ciutats i les fires comarcals, que eren grans mercats que es celebraven una vegada a l'any i on acudia gent de llocs distants. Les fires duraven molts de dies i hi havia gran varietat de productes agrícoles, ramaders, manufactures, etc.

Aquest augment del comerç, va fer que aparegués una nova classe social, formada per gent especialitzada en la compra-venda de mercaderies: els mercaders o comerciants.

Els mercaders no produeixen res, sinó que compren els productes dels pagesos i menestrals per a vendre'ls a un preu superior del que l'han comprat.

1.- EL COMERÇ DE PROXIMITAT

Hi havia un **comerç de proximitat**, entre productors de la mateixa comarca. La majoria de les ciutats tenien fixat un dia a la setmana per mercat, com el dimecres a Sineu o el dijous a Inca en el cas de Mallorca. El dret a tenir un dia de mercat era un privilegi reial que es concedia a determinades ciutats, per tal de no fer-se la competència. A aquests mercats hi acudien els pagesos de la comarca a vendre els seus productes i a comprar eines i altres objectes manufacturats, com vaixelles, peces de roba...

2.- AL COMERÇ A GRAN ESCALA

Hi havia també un **comerç a distància**, entre ciutats allunyades, on s'intercanviaven productes exòtics i de gran valor.

-Als ports de Beirut, Alexandria, Constantinoble i Antioquia arribaven els productes de l'orient llunyà, sobretot Xina i la Índia, portats per caravanes a través de ciutats i deserts, en el que es coneixia com a **ruta de les espècies**: sedes, tints, espècies com el safrà, la canyella o la nou moscada, iveri, perfums, porcellana, etc. Eren productes de luxe que tenien molta demanda entre la noblesa i les classes privilegiades.

Mercat d'espècies a Bursa (Turquia)

-Les ciutats mediterrànies, com Venècia, Gènova, Florència, Nàpols, Pisa, Marsella, Barcelona, València i Ciutat de Mallorca anaven amb vaixells a comprar aquests productes a aquests ports i després exportaven a la resta d'Europa.

Del nord d'Àfrica (Tunis, Alger, Oran...) arribaven a Europa productes exòtics com l'iveri, or del Sudan i productes agrícoles com oli i olives, esclaus, blat, cuir, etc.,

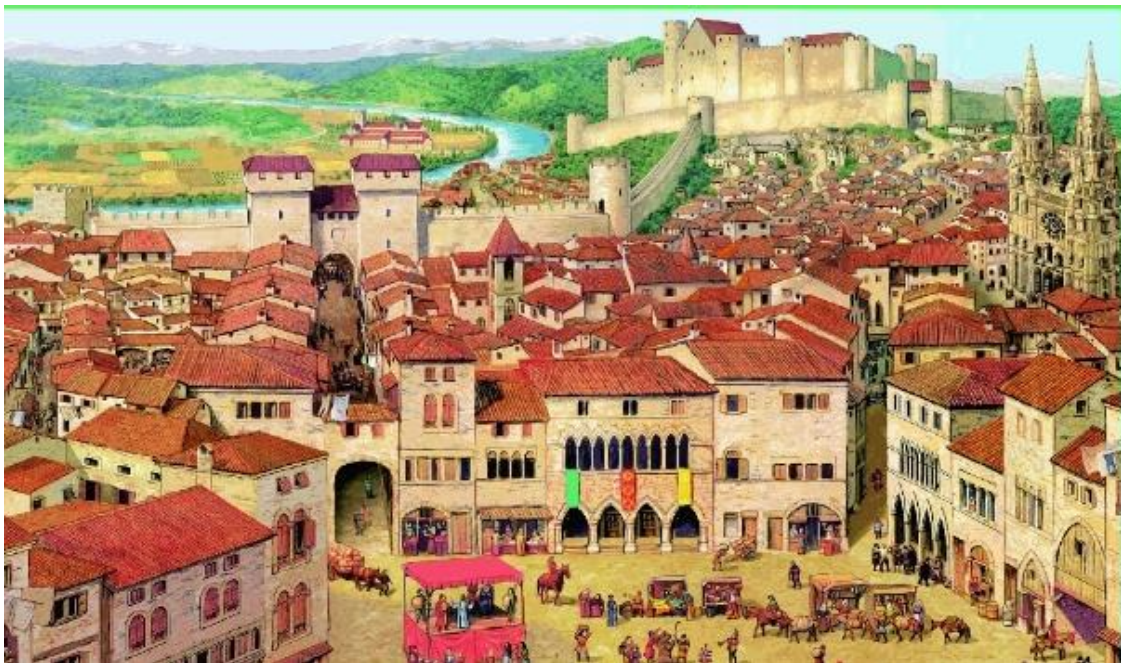
-Al nord d'Europa, a la zona de Bruges, Flandes, Hamburg, Londres... s'exportava la llana de Castella, a través de Burgos i del port de Bilbao i Santander, i també de Lisboa. Una ruta comercial terrestre enllaçava Florència amb els Països Baixos. Aquestes ciutats exportaven draps de llana i també metalls per a fabricar armes, armadures i cuirasses cap a les ciutats mediterrànies.

Mercat medieval

Hi havia també un important comerç d'esclaus. A Europa arribaven esclaus turcs, musulmans, i esclaus de les estepes de Rússia. També els pirates turcs capturaven esclaus que després venien als mercats d'Oran, Alger i Búgia sobretot

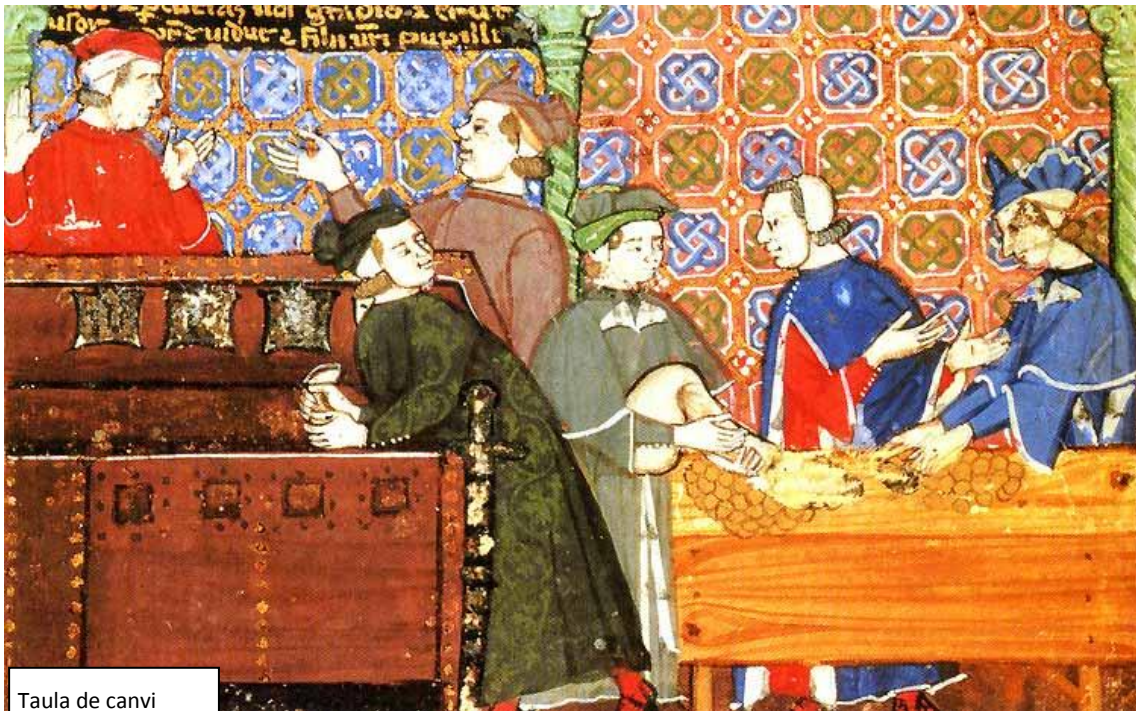
3.-LES FIRES ANUALS

Les fires eren esdeveniments assenyalats. Hi havia ciutats que tenien el privilegi reial de poder tenir fires anuals, on acudien gran quantitat de comerciants des de terres molt llunyanes per intercanviar els seus productes. A Castella destacaven la fira de Valladolid i la de Medina del Campo. A Catalunya, entre les més importants hi havia la fira de Vic. A Europa hi havia moltes fires importants com la de Troyes a França o la d'Anvers i de Bruges als Països Baixos

4.-L'APARICIÓ DE LA BANCA

La moneda que gairebé havia desaparegut durant el feudalisme va tornar a circular. Hi havia monedes d'or i de plata i altres de menor valor. Cada nació tenia les seves pròpies monedes.

Taula de canvi

Només el rei podia emetre moneda.

A la baixa edat mitjana va aparèixer també la banca. Al principi hi havia les taules de canvi, on hi havia comerciants que es dedicaven a canviar les diferents monedes. També autoritzaven el pagament a distància amb **lletres de canvi**. D'aquesta manera s'evitava circular amb diners en efectiu, en una època de gran inseguretat dels camins per mor dels bandejats i assalts freqüents que es produïen. Més tard, la banca es va dedicar a fer préstecs en efectiu amb interessos i va començar a acumular un gran capital

5.-LA FORMACIÓ D'UNA NOVA CLASSE SOCIAL: LA BURGESIA COMERCIAL.

El comerç a distància va fer que determinades famílies s'enriquissin molt, i a les ciutats va aparèixer una nova classe social: els burgesos.

Aquest nou grup social integrava l'estament dels no privilegiats, però amb el temps, va acumular més riquesa fins i tot que les famílies nobles, i controlava el poder polític de les ciutats mitjançant els ajuntaments.

Els burgesos formaven el grup de persones riques de l'estament dels no privilegiats. Es dedicaven al comerç i les finances: eren mercaders, banquers, comerciants, prestamistes. Els agradaven els objectes de luxe: robes, vaixelles, obres d'art... i vivien a cases senyorials.

El matrimoni Arnolfini de Jan Van Eyck (Bruges – Països Baixos, 1434). Als burgesos els agradaven les robes cares i els objectes luxosos i sovint es retrataven amb ells.

TEXT: DESCRIPCIÓ D'UN MERCAT MEDIEVAL

Un falconer exhibeix l'art de domesticar ocells rapinyaires. A prop, un ferrer pica amb destresa el metall a la forja. Al costat venen pa de ceba fet amb forn de llenya i uns metres més enllà s'ofereix cervesa de la terra. Homes amb malles es passegen dalt del cavall i els músics toquen llaüts. Tampoc hi faltaven els joglars que cantaven les últimes novetats o velles gestes.

En un mercat medieval s'hi podia trobar sobretot blat, ordi, sègol i civada, llegums, pomes i figues. No hi faltava el vi. Hi havia animals de granja i també animals esquarterats i carn salada. Els pagesos més rics també podien comprar teixits de luxe que arribaven de Flandes o seda de la costa africana.

Tampoc hi faltaven els esclaus. Als segles XII i XIII eren sobretot sarraïns. Més tard hi hauria russos, tàrtars, búlgars, sards i turcs procedents del negoci d'esclaus dels genovesos i venecians. El seu valor econòmic anava en funció de la força, la salut i la joventut. Els contractes de compravenda es consignaven davant notari: s'havia de garantir que no patissin cap bogeria i que no tinguessin epilèpsia.

Mai faltava la taverna. Allà els pagesos no només acudien a menjar, beure vi o passar la nit. Jugaven a cartes i a daus, activitats considerades perniciosos per l'Església, encara que molts capellans tenien fama de jugadors. Hi havia ordenances que prohibien el joc. A la taverna també es tancaven negocis i es feien transaccions. Un altre servei que mai faltava era el del prostíbul. Les dones que oferien els seus serveis rebien el nom de dones errades i cantoneres.

A l'època tothom duia un coltell (ganivet). Als mercats, no eren excepcionals les baralles i les estafes. Per dictar sentència hi havia jutges. Els càstigs, en el cas de furts d'importància o baralles amb ferides o mort del contrincant, eren molt severos: era normal espunyar –treure els punys– o tallar el nas als lladres.

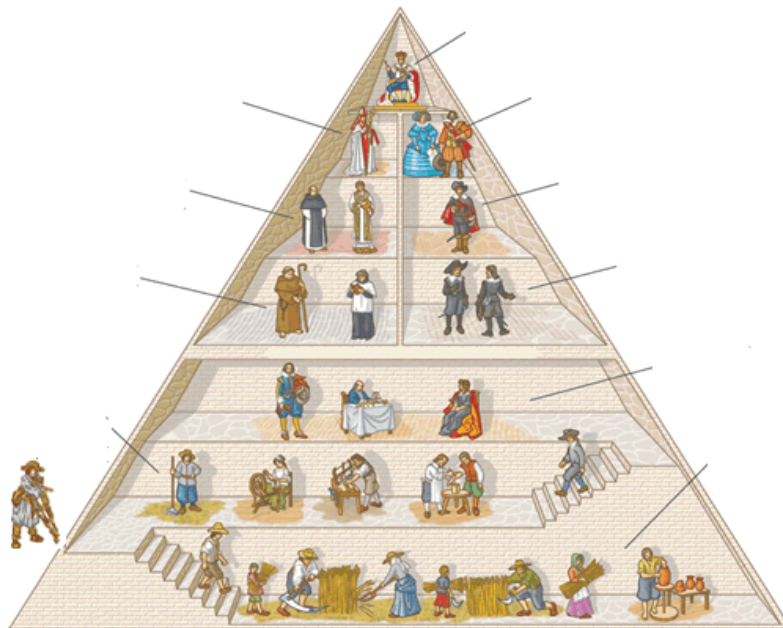
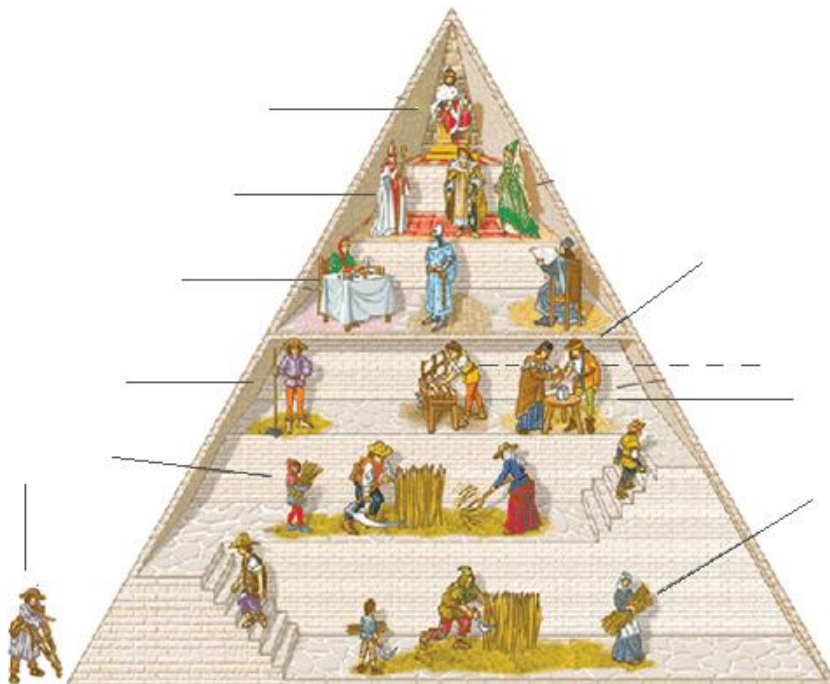
Malgrat la severitat dels càstigs, els mercats medievals tenien el seu encant, com els d'avui en dia. I van tenir un paper cabdal: són l'origen de les viles, més tard capitals de comarca.

Principals rutes comercials que sortien de Barcelona als segles XIII i XIV

Nom de la ruta	Principals ports	Exportacions	Importacions
Mediterrània occidental	Barcelona, Ciutat de Mallorca, Sicília, Bugia, Tunis, Alger, l'Alguer	Teixits, oli, armes	Cereals, plata, or, esclaus
Mediterrània oriental	Constantinoble, Alexandria, Damasc	Teixits, metalls, oli, fruites seques, armes	Espècies, perfums, teixits de seda
Atlàntic nord	Sevilla, Lisboa, Anvers, Bruges	Espècies, armes, seda, perfums	Teixits, metalls

LA PIRÀMIDE SOCIAL A L'ALTA I BAIXA EDAT MITJANA

ACTIVITATS

- 1.- Identifica les piràmides socials a l'alta i baixa edat mitjana i els grups socials: rei, alta noblesa (ducs, comtes, marquesos...) noblesa mitjana (cavallers), baixa noblesa (barons, "hidalgos" ...), alt clergat (bisbes, canonges...), clergat mitjà (rectors, abats...), baix clergat (vicaris, escolans...) alta burgesia (comerciants, banquers...) petits burgesos (pagesos propietaris, mestres de taller, petits comerciants...) classes populars (jornalers, treballadors artesans, etc.).
- 2.- Situa la línia que separa els grups privilegiats dels no privilegiats. Escribeu alguns dels privilegis de que gaudien el primer grup.
- 3.- Compara la piràmide social de l'edat mitjana amb la baixa edat mitjana. En què ha canviat?